

razvitku makedonskih dijalekata do kraja 14. stoljeća, veoma uvjerljivo pokazao da je u praćenju problematike dijalekatskog diferenciranja na makedonskom terenu vrlo važno imati u vidu i vremenski činilac. Naime, iako se inovacioni procesi u makedonskom jeziku mogu pratiti, na osnovu pisanih spomenika, još od 11. stoljeća, većina inovacionih crta, bitna za diferenciranje makedonskih dijalekata, znatno je mlađa.

Posebno treba naglasiti da su značajan doprinos problematici o kojoj se raspravljalo na skupu *Povijesna dijalektologija* predstavljali i referati inostranih sudionika (*Neweklowski, Matešić*). S osobitim zanimanjem i simpatijama saslušani su i referati mladih dijalektologa iz Nizozemske (*Verneer, Kalsbeek*) koji su i ovaj put pokazali kao kompetentni poznavaoци problema hrvatskosrpske dijalektologije. Tipološki zanimljiv je bio i referat *Zuzanne Topolišne*, iako je to bio jedini referat koji se nije odnosio na problematiku južnoslovenskih jezika.

Rad ovoga znanstvenog skupa je zaključio *Božidar Finka*, predsjednik Organizacionog odbora, naglasivši da je skup u cjelini uspio, s čime treba da budu zadovoljni ne samo organizatori nego i svi sudionici u njegovu radu, jer su u prvom redu oni, svojim referatima i diskusijom, doprinijeli tome. Uspjeh ovoga skupa ogleda se, između ostalog, i u tome što je ukazao da u oblasti povijesnog izučavanja dijalekata ima još dosta značajnih pitanja o kojima savremena znanost mora dati svoju riječ, te štoga ubuduće treba, uz rad na sinhronijskom proučavanju dijalekata, posvetiti i potrebnu pažnju dijahronijskom istraživanju narodnih govora.

Znanstveni skup *Povijesna dijalektologija* bio je, kao i svi prethodni skupovi, izuzetno dobro organizovan, a protekao je u konstruktivnoj radnoj i ugodnoj kolegijalnoj i prijateljskoj atmosferi, zbog čega organizatorima treba odati, i ovom prilikom, dužno priznanje.

Svi referati sa ovoga skupa biće objavljeni u devetoj knjizi *Hrvatskoga dijalektološkog zbornika*, a sljedeći iz serije znanstvenih skupova o problemima dijalektologije naših jezika biće pripremljen za četiri godine. Okvirna tema narednog skupa biće posvećena *problematici odnosa dijalekata i književnog jezika*.

Nevenka Gošić

ПЕТА ЈУГОСЛОВЕСКА ОНОМАСТИЧКА КОНФЕРЕНЦИЈА (Мостар, 12—15. X 1983)

Ову југословенску ономастичку конференцију, пету у времену од 1975. године, организовала је Академија наука и умјетности Босне и Херцеговине. Конференција је одржана у Мостару од 12. до 15. октобра 1983. године. Радни дио трајао је три дана, и то у пријеподневним и у послјеподневним сједницама.

Учешће на овом скупу пријавила су 72 референта, но, и поред тога, може се констатовати да је испољено нешто слабије интересовање у односу на неке претходне конференције, посебно међу млађим ономастичарима. То би требало да буде упозорење и подстицај на организоване обезбјеђивање и јачање ономастичког стручног и научног кадра, што стоји и у закључцима ове Конференције, као задатак.

У раду Конференције учествовало је 47 референата, међу њима четири госта из иностранства, као и већи број заинтересованих који су својим прилозима у дискусијама доприносили научном рјешавању спорних питања и општем успјеху овог скупа. Од укупног броја пријављених није прочитано 25 реферата због одсуства подносилаца. Међу њима је било доста занимљивих наслова, те се надамо да ће се и они појавити у књизи у којој ће бити објављени резултати рада Пете конференције, а коју ће, као посебан зборник, издати Академија наука и умјетности БиХ.

Према малом броју прилога из неких наших средина на овом скупу, као и према смањеној ономастичкој активности у њима уопште, може се закључити да се мало пажње посвећује планском ономастичком истраживању, посебно у односу на ономастичке резултате у словенској лингвистици. Управо наше ономастичке конференције, које су углавном тематске, као што је била и ова — историјска ономастика до краја XIV вијека и социономастика у дијахронији — несумњиво подстичу на систематичнији рад у овако назначеним оквирним областима, посебно када су оне и временски одређене.

Међутим, без обзира на стање ономастике у појединим републикама и научним центрима, висок научни ниво већине прочитаних реферата на овом скупу не може се оспорити. Чињеница је да су та излагања у великој мјери допринијела употпуњавању и проширивању наших досадашњих знања, посебно у дијелу ономастике који се тиче дијахронијског испитивања. У уводном реферату Драгомира Вујичића, *Историјска ономастика — њен значај и неки задаци*, управо је истакнуто колика је важност дијахронијског присуства у овој области не само за ономастику него и за остале лингвистичке дисциплине.

Најбројнији реферати су били из топономастичке проблематике. Неки радови су нотирали, обрађивали, на различите начине класификовали топонимску грађу из различитих историјских извора, упоређујући их, понекад, са неким другим изворима, или, пак, са данашњим стањем на терену. Оваква излагања су и најчешћа: Рудолф Филиповић, *Хрватски топоними у енглеским путописима 15. и 16. стољећа*, Олга Иванова, *Изчезнатије средновековни месни имена од области по сливот на Брегалница*, Александар Ломта, *Златно руно и Сребрна гора (околина данашњег Београда у спеву Апологија Рођанина О аргонаутима)*, Недељко Богдановић, *Називи сврљихких села у 15. веку и њихов данашњи облик*, Станислав Гиљић,

Топографска и топонимијска запажања на истарским картама до 16. стољећа, Милета Букумирић, Прилог убицацији неких историјских топонима у сливу Белог Дрима.

Други радови на основу етимологије топонима освјетљавају вријеме, начин и мотиве њихова именовања: Ристо Радуновић, Топоними *Аплиза* и *Оболон* у *Љетопису* попа Дукљанина (проблеми идентификације, убицације и етимологије), Радослав Матић, Топоним *Почитеља*, Данијел Алерић, *Порфиrogenетов захумски ојконим Галумаџник*.

Било је занимљивих прилога који су на основу историјске топонимије покушавали реконструисати ареали појединих појава или вријеме неких промјена у историји нашег језика: Мијо Лончарић, *Средњовјековни славонски топоними као извор за реконструкцију предмиграјског дијалекатског стања*, Весна Јакић-Цестарић, *Задарска средњовјековна ономастика као извор података за историјску дијалектологију и друге дисциплине* (оно што смо чули у овом излагању само је дио шире теме назначене у наслову).

У неким рефератима за праћу су узимани историјски топоними или називи директно са терена, а обрађени су према мотивима за именовање, промјенама у њиховој форми, начину постанка, или са неког другог аспекта: Атанасије Урошевић, *Из турске топонимије у Србији и Македонији*, Митар Пешикан, *Из историјске топонимије Полимља и Потарја*, Стево Далмација, *О постанку неких средњовјековних топонима Босанске крајине*, Марко Лукенда, *Земљописна номенклатура у средњовјековној топонимији Туропоља*, Маринко Митков, *Ојконимите од Мариовско и наивната внатрешна форма*, Невенка Гошић, *Јужнословенске изоглосе *садиа : *чадиа, *чадиџ, у свјетлу неких лексичких и ономастичких података у босанским говорима*.

Прочитано је доста вриједних и занимљивих реферата о антропонимима, у којима је на различите начине приступано материјалу који се обрађивао. У највећем броју излагања узимани су различити споменици из средњег вијека или из нешто каснијег периода, те су на основу грађе из њих праћене промјене и развој у антропонимији на нашем подручју: Асим Пецо, *Прилог проучавању херцеговачке антропонимије из предтурског периода*, Петар Шимунковић, *Антропонимија Поваљске листине*, Трајко Стаматоски, *Антропонимијата на Малеш според турски пописан дефтер од 1570*, Франц Јакопин, *Поглед на словенско антропонимијо в урбарјах 15. столетја*, Јован Кашић, *Прилог поређењу имена у дечанским хрисовуљама и у Вуковом Рјечнику*, Гордана Јовановић, *Хришћанска имена у околини Београда почетком XVI века*, Милица Грковић, *Антропонимија ћирилских споменика из 12. и 13. века*, Никола Родич, *Лична имена у књизи дужника М. Лукачевића, дубровачког трговца у Новом Брду*, Мате Шимундић, *Непозната хрватска особна имена XIII стољећа*, Еугенија Барић, *Хрватска средњовјековна имена с глаголским првим дијелом*, Алија Цоговић и Слободан Реметић, *Лична*

имена из 1455. године у нахији Долци у поређењу са данашњим, Гојко Краљевић, *Антропоними у Дефтеру херцеговачког санџака из 1477. године*, Марија Коробар-Белчева, *Антропонимите во пописот на имогите на Хтетовскиот манастир од 1343. година*, Вилотије Вукадиновић, *Мене и смене у антропонимском фонду сврљшишког краја за последња два века*.

Два рада се нису уклопила у ову схему јер су аутори грађу узимали из књижевности — рад Јосипа Вончине (*Особна имена у ренесансној хрватској драмској књижевности*), или из народних фразеолошких и гномских обртура — рад Егона Фекетеа (*Антропонимски елементи у фразеолошким и гномским обртурама*).

У неколико излагања је обрађена и топономастичка и антропономастичка проблематика: Исмет Смаиловић, *Тузла и њена околина у 16. столећу у свјетлу ономастике*, Петар Илиевски, *Податоци за балканската ономастика од најстарите грчки писмени извори*, Франце Новак, *Ономастична проблематика в словенских беседилах 16. столетја*, Светозар Стијовић, *Из ономастике Ругова*, Радмило Маројевић, *Фолклорна ономастика у дијахронији и проблеми њеног лингвистичког испитивања*.

Само су два прилога имала за предмет проблеме из хидронимије, и у оба су обрађени несловенски елементи у именима неких наших ријека: Драго Ђупић, *Несловенски елементи у неким хидронимима у Црној Гори*, Звездана Павловић, *Нешто о романским елементима у именима река са терена Србије*.

Љубица Станковска, *Употребата на деривациските морфеме во македонската топонимија до XVI век* и Аленка Шивиц-Дулар, *Словенски приимки на -ент/-ет обрађују проблеме суфиксације*.

Занимљиво је да је интересовање ономастичара из иностранства било велико с обзиром на то да је ово југословенски скуп. Иако су теме из ових реферата обухватале углавном грађу изван југословенске територије, ипак је њихов прилог драгоцјен и нашој и словенској ономастичкој уопште: То су: Александра В. Суперанска, *Iz istorii kalendarskih imen*, Ewa Rzetelska-Feleszko, *Polskie średniowieczne nazwy terenowe (na podstawie dokumentów mazowieckich)*, Kazimierz Rymut, *Patronimika słowiańskie w okresie średniowiecza*, Robert Zett, *Značaj turskih deftera za toponomastiku*.

Јасна Хаџимејлић